

Tauw

Fact sheet Kansen voor versterking natuurverbinding Kalverpolder en Oostzanerveld

Aanleiding en doel

Voor het functioneren van het natuurnetwerk is het van belang dat dieren en planten veilig kunnen migreren. Dat moet kunnen via natuurverbindingen die een essentieel onderdeel zijn van het natuurnetwerk (NNN). Om deze verbindingen daadwerkelijk tot stand te brengen is een (eerste) gebiedsgerichte uitwerking gemaakt. Het gaat om de beleidsmatige wens om verbindingen tussen de Natura 2000 gebieden Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder en polder Oostzaan te versterken. Allemaal gebieden die deel uitmaken van het natuurnetwerk (NNN). Tussen Zaanstad en Purmerend liggen twee natuurverbindingen die heel beperkt functioneren. De kansen en maatregelen worden voor dit gebied afgeleid uit een visie die is gebaseerd op de wezenlijke kenmerken en waarden, zoals die zijn beschreven in het natuurbeleid en (binnenkort) zijn vastgelegd in de provinciale ruimtelijke verordening (PRV).

De provincie heeft de ambitie deze natuurverbindingen – stapsgewijs – te realiseren wanneer zich daar kansen voor voordoen. Denk daarbij aan groot onderhoud of reconstructie van wegen of kunstwerken of als bepaalde percelen op de markt komen. Een concrete aanleiding om deze uitwerking als eerste en op deze manier op te stellen vormt de corridorstudie Amsterdam-Hoorn (CAH). In deze gebiedsgerichte verkenning wordt gezocht naar mogelijkheden voor verbetering van de bereikbaarheid in de corridor Amsterdam-Hoorn om daarmee de economische concurrentiepositie te versterken en tevens is er de ambitie te zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving. De provincie wil met deze factsheet concrete kansen en oplossingen van knelpunten voor natuurverbindingen aangeven in het gebied, zodat dit meegenomen kan worden in de corridorstudie. De A7 vormt een belangrijke barrière, nu er zich kansen voordoen om daar verbetering in aan te brengen is er ook aanleiding om gerelateerde knelpunten op te (gaan) lossen. Belangrijke onderdelen van het nu voorziene maatregelenpakket voor de verbetering van de bereikbaarheid zijn de reconstructie van afslag Purmerend-Zuid en de reconstructie van knooppunt Zaanstad en 't Kalf. Om die reden is op de omgeving daar van in factsheets op ingezoomd. In de bijlage is voor de volledigheid ook een overzicht opgenomen van – ons bekende –

(kleinere) faunapassages in de A7, mochten zich kansen voordoen om die te verbeteren.

Visie voor de natuurverbinding

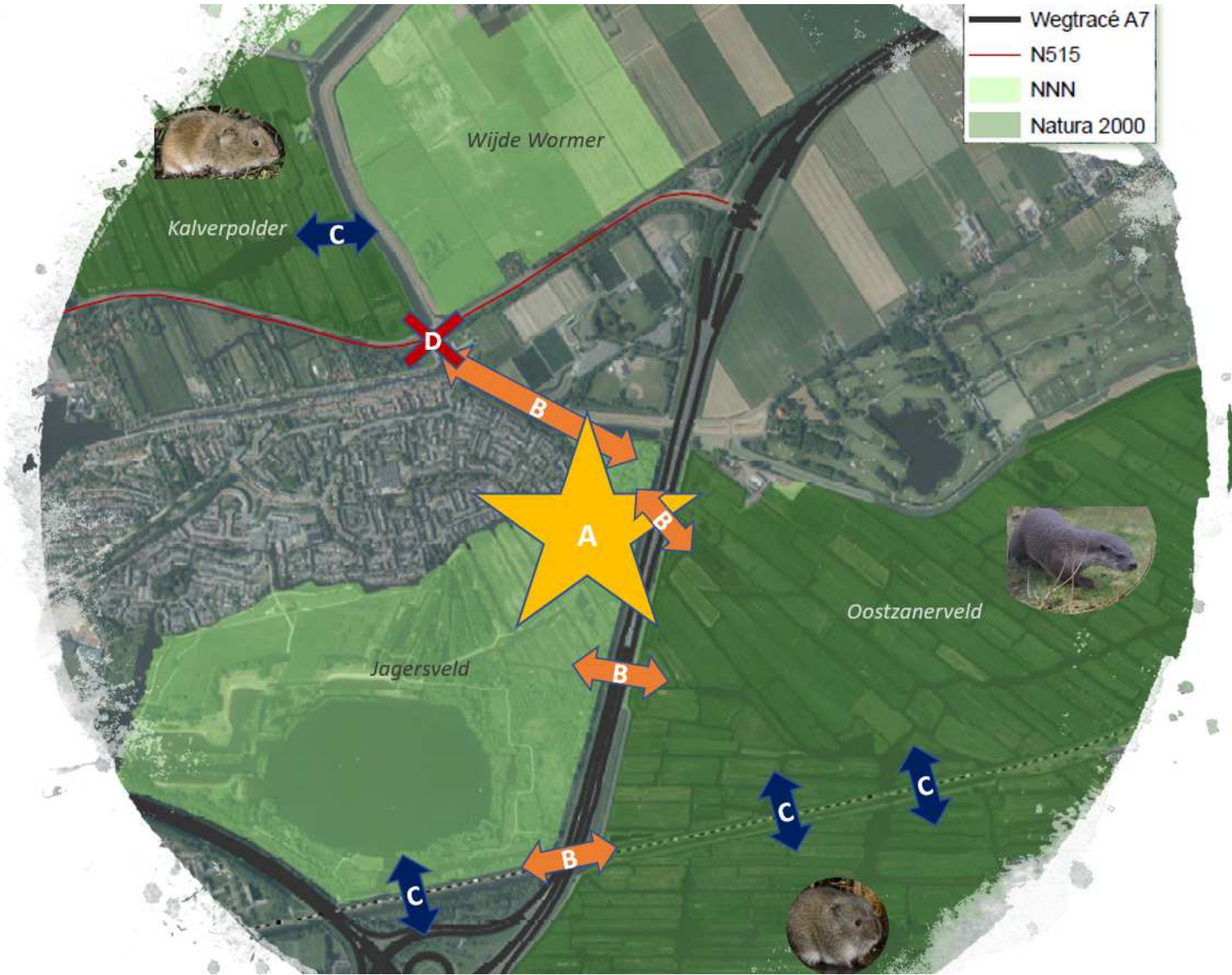
Ter hoogte van knooppunt Zaanstad ligt een traject van natuurverbinding LNV1 van het NNN. De verbinding volgt grotendeels de ringvaart van de Wijde Wormer. De natuurverbinding moet een ecologische verbinding vormen tussen een aantal grote, waterrijke natuurgebieden in Laag Holland: de Kalverpolder, het Wormer- en Jisperveld en het Oostzanerveld (allen Natura 2000). De natuurverbinding moet een migratieroute en uitwisselingsmogelijkheid vormen tussen populaties van de doelsoorten (zie tabel 1) en natte natuur in het algemeen. Op basis van diverse kansen en knelpunten leidt dit tot een visie voor de natuurverbinding met volgende vier speerpunten:

- Versterking van Jagersveld als belangrijke schakel en goed functionerende stapsteen in de natuurverbinding
- Aanleg van nieuwe faunapassages en verbetering van bestaande passages in de natuurverbinding
- Gebied rondom: versterking connectiviteit en opheffen interne versnippering door aanleg en verbetering van faunapassages
- Opheffen complexe barrières

In een visiekaart (figuur 1) is opgenomen waar er kan worden geïnvesteerd in de verschillende speerpunten. Om de visie te realiseren zijn er verschillende maatregelen nodig.

Tabel 1: Doelsoortentabel. Er wordt geïnvesteerd in een robuuste verbinding voor diverse doelsoorten en doelgemeenschappen.

Doelsoorten / Doelgemeenschappen
Otter
Noordse woelmuis
Waterspitsmuis
Meervleermuis
Ringslang
Moeras- en rietvogels (o.a. rietzanger, kleine karekiet)
Ruisvoorn-snoek-viswatertype

Figuur 1: Visie voor de natuurverbinding met de vier speerpunten A t/m D.

Tauw

Bouwstenen voor de visie

Onderstaande twee kaarten en maatregelentabel geven een uitwerking van de benodigde elementen (bouwstenen) voor realisatie van de natuurverbinding, inclusief kansen en knelpunten, urgentie van het knelpunt, doel en maatregelen, globale kostenindicatie en overige aanbevelingen.

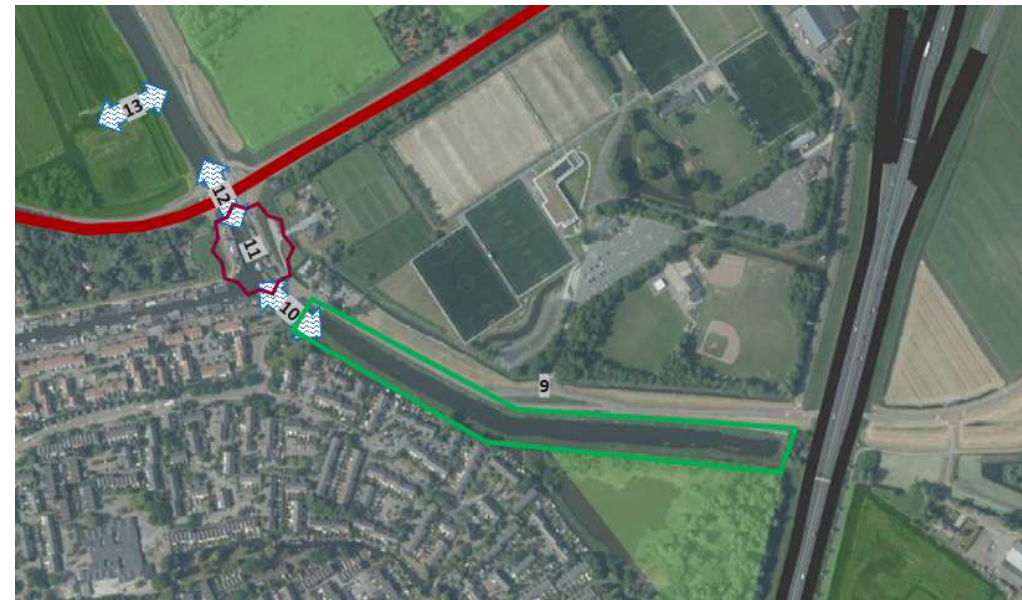
- Droge faunapassage
- Natte faunapassage
- Beheermaatregelen
- Geleiding
- Nadere studie
- Inrichting/beheer

Figuur 2: Voorgestelde bouwstenen zuidelijk deel natuurverbinding Kalverpolder en Oostzanerveld. Nummers corresponderen met de bouwstenen in de maatregelentabel (tabel 2).

Figuur 4: Foto's huidige situatie. Van linksboven naar rechtsonder locaties 1, 4, 5 en 11.

Figuur 3: Voorgestelde bouwstenen noordelijk deel natuurverbinding Kalverpolder en Oostzanerveld. Nummers corresponderen met de bouwstenen in de maatregelentabel (tabel 2).

Tabel 2: Voorgestelde bouwstenen natuurverbinding Kalverpolder en Oostzanerveld. Nummers corresponderen met de bouwstenen in figuur 2 en 3. * Toelichting urgentieklassen: **Hoog** – de verbinding kan zonder de maatregel niet functioneren; **Midden** – de maatregel levert een kwaliteitsimpuls voor de verbinding; **Laag** – de maatregel draagt bij aan optimale leef- en migratieomstandigheden voor doelsoorten.

Nr	Locatie	Kansen en knelpunten	Urgentie knelpunt *	Doel en maatregelen	Kostenindicatie (in klassen in Euro's)	Aandachtspunten voor integraal proces
1	Onderdoorgang A7 – Zuiderweg (t.h.v. hectometerbord 6.7)	Knelpunt: huidige onderdoorgang is slecht faunapasseerbaar voor o.a. kleine zoogdieren.	Laag	Doel: Verbetering van passeerbaarheid voor <i>algemene soorten van het polderlandschap (zoals bunzing)</i> door realisatie van tunnel met medegebruik voor fauna in de vorm van een droge faunapassage. Maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - Strook vrij maken van verharding - Minimale breedte 1m - Aanbrengen van dekkingsmateriaal op grondstrook (bijv. stobben of stenen) en als geleiding bij in- en uitgang - Groenstrook donker houden voor passeerbaarheid door algemene vleermuissoorten 	5.000 – 10.000	- Gebrek aan ruimte is mogelijk een probleem in de aanleg i.v.m. veiligheidseisen m.b.t. de breedte voor voetgangers. - In het aanpassen van verlichting moet rekening worden gehouden met sociale veiligheid.
2	Noordelijk deel A7 (t.h.v. hectometerbord 6.3)	Er is een droge verbinding aanwezig net ten zuiden van viaduct over Zuiderweg (buis van circa 50cm doorsnee). Knelpunt: Geen natte verbinding tussen noordelijk deel Jagersveld en Oostzanerveld. Lang raster aanwezig langs gehele oostzijde A7 als geleiding voor amfibieën en otter, her en der achterstallig onderhoud (aan de westzijde goed?).	Hoog	Doel: Realisatie van natte faunapassage (duiker) tussen noordelijk deel Jagersveld en Oostzanerveld die aansluit op bestaande watergangen voor de doelsoorten <i>otter, waterspitsmuis, noordse woelmuis en meervleermuis en de visdoelgemeenschap</i> . Maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - Maatvoering: min. 1m hoog, min. 4m breed excl. loopplanken (voor meervleermuis) - Geleiding aanbrengen bij in- en uitgang duiker + herstel geleiding langs hele traject - Aanbrengen loopstroken of loopplanken aan weerszijden van 0,5 m breed. Het aanbrengen van droog zand maakt de loopstrook extra aantrekkelijk voor otters - Huidige droge ecopassage (buis) afwaarderen 	100.000 – 250.000	In de aansluiting op het water aan oostzijde rekening houden met fietspad.
3	Huidige onderdoorgang (duiker) A7 (t.h.v. hectometerbord 5.9)	Enige natte verbinding tussen Oostzanerveld Jagersveld in vorm van grote duiker. Loopplanken aanwezig voor otter. Knelpunt: achterstallig onderhoud, aansluiting, loopplank beperkt.	Midden	Doel: Verbetering functionaliteit van duiker voor <i>de doelsoorten</i> door meer licht en herstel faunavoorzieningen. Maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - Lichtkoepels/kokers aanbrengen in middenberm wegdek (incl. nader onderzoek naar mogelijkheden ervoor in bestaande constructie) zodat dieren beter kunnen oriënteren in de duiker en zodat er meer vegetatie kan groeien - Herstel loopplanken en aansluitende geleiding 	10.000 – 50.000	Voor inpassing rekening houden met gesloten beplanting, oeverbeplantingen en schraalgrasland aan oostzijde.
4	Huidige onderdoorgang spoorlijn (t.h.v. hectometerbord 5.4)	Knelpunt: droge deel slecht passeerbaar voor de doelsoorten, geheel verhard. Kans voor verbetering: watergang aan zuidzijde spoor aanpassen om te fungeren als faunapassage tussen Oostzanerveld en Jagersveld.	Midden	Doel: Verbetering functionaliteit van droge en natte faunapassage (open onderdoorgang) voor <i>de doelsoorten</i> . Maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - Strook vrij maken van verharding (min. 1m breed) - Aanbrengen dekkingsmateriaal op grondstrook (bijv. stobben of stenen) en als geleiding bij in- en uitgang - Groenstrook donker houden voor passeerbaarheid door vleermuizen - Creëren van natuurlijke natte passage (bijv. aanbrengen brede, flauwe oever met rietruigte) 	5.000 – 10.000	

Nr	Locatie	Kansen en knelpunten	Urgentie knelpunt *	Doel en maatregelen	Kostenindicatie (in klassen in Euro's)	Aandachtspunten voor integraal proces
5	Verbinding Jagersveld naar zuiden	Knelpunt: Geen faunavoorzieningen langs watergang onder spoorbrug (open onderdoorgang).	Midden	Doel: Verbetering van passeerbaarheid van watergang voor <i>de doelsoorten</i> zodat goede verbinding ontstaat tussen Jagersveld en gebied ten zuiden spoorlijn. Maatregelen: - Loopplanken aanbrengen van 0,5m breed - Zorg voor geleiding aan weerszijden - Hanteer maatvoering: min. 1m hoog, min. 4m breed (voor meervleermuis)	1.000 – 5.000	
6	Gebied zuiden van spoorlijn	Kans voor versterking van gebied als stapsteen tussen Jagersveld (NNN) en Oostzanerveld (Natura 2000). Kansrijk als compensatie-locatie (geen NNN).	Midden	Doel: Verbetering van gebied als leefgebied en/of stapsteen voor <i>de doelsoorten en doelgemeenschappen</i> . Beheermaatregelen richten op het creëren van: - Waterlopen met een brede, flauwe oeverzone van rietruigte en zeggenvegetaties - Overgangszones van water en rietruigte naar drogere delen bestaande uit kruidenrijk grasland - Alleen plaatselijk opgaande begroeiing in de vorm van struweel en bomen (beheermaatregel: dunnen) - Meer donkerte, rust en stilte	10.000 – 50.000	
7	Oostzanerveld rondom spoorlijn	Knelpunt: interne versnippering. Er is tot aan de bebouwing van de Haal slechts één natte onderdoorgang aanwezig (bij de Reef). Kansen voor verbeteren connectiviteit binnen Natura 2000-gebied Oostzanerveld (aansluiten bij maatregel in Natura 2000-beheerplan m.b.t. onderzoek naar gevoeligheid versnippering van leefgebied noordse woelmuis).	Midden	Doel: Verbetering van interne connectiviteit voor <i>de doelsoorten en visdoelgemeenschap</i> door aanleg en verbetering van natte faunapassages (duikers of onderdoorgangen). Maatregelen: - Verkennen noodzaak verbetering onderdoorgang de Reef (voldoet deze aan eisen doelsoorten? N.B. is de waterkwaliteit voldoende?) - Aanleg extra ecoduiker onder spoorlijn (minimaal 1m hoog en 4m breed excl. loopplank) (locatie n.t.b.)	100.000 – 250.000	
8	Noordelijk deel Jagersveld	Noordelijk Jagersveld (NNN): hoge potentie voor natuur en hoge landschappelijke waarden. Deels nog oude verkavelingspatroon aanwezig (rest van Jagersveld is grotendeels opgespoten). Noorse woelmuis, waterspitsmuis en ringslang komen in Jagersveld voor.	Laag	Doel: Verbetering/realisatie van veilig leefgebied en een veilige stapsteen in Jagersveld voor <i>de doelsoorten en doelgemeenschappen</i> . Beheer- en inrichtingsmaatregelen richten op het creëren van: - Kruidenrijke rietlanden en hooilanden, met geleidelijke overgangen tussen land en water - Voldoende openheid (tijdig opslag verwijderen) - Geleiding naar ringvaart en naar duikers - Donkerte, rust, stilte en beschutting	10.000 – 50.000	
9	Ringvaart, grasdijk en dijksloot	Ringvaart (eigendom HHNK) is geïsoleerd water met smalle rietkraag en grasdijk erlangs. Recreatief ingericht. Onderdeel van ringvaart van de Wijde Wormer. Essentiële schakel in natuurverbinding als leefgebied en stapsteen. Kansen om vaart natuurlijk in te richten om ecologische verbindingfunctie te realiseren.	Midden	Doel: Verbetering/realisatie van veilig leefgebied en een veilige migratieroute voor <i>de doelsoorten en doelgemeenschappen</i> . Beheer- en inrichtingsmaatregelen richten op het creëren van: - Aanleg van eilandjes van riet- en zeggenvegetaties - Glooiende oevers met plas-draszones en een brede, aaneengesloten rietkraag (>5m) - Plaatselijk struweel - Hoge mate van structuur en kruidenrijkdom op de dijk - Meer donkerte, rust, stilte en beschutting	50.000 – 100.000	Aandachtspunt is benodigde afstemming met waterschap over functie van de (doodlopende) ringvaart (bijv. voor waterberging). Ook heeft de vaart een cultuurhistorische waarde als historische

Nr	Locatie	Kansen en knelpunten	Urgentie knelpunt *	Doel en maatregelen	Kostenindicatie (in klassen in Euro's)	Aandachtspunten voor integraal proces
10	Kruising Ramsbeek	Op de overgang van oostelijke ringvaart naar middendeel ringvaart ligt een drukke, verlichte weg (van 't Kalf naar de ringdijk). Dit is een groot knelpunt. Er loopt wel een duiker onderdoor, maar deze is niet faunapasseerbaar.	Hoog	Doel: Verbetering van passeerbaarheid middels natte faunapassage voor <i>de doelsoorten</i> . Maatregelen: <ul style="list-style-type: none">- Aanleg ecoduiker/tunnel met loopplank onder Ramsbeek door. Te hanteren maatvoering: min. 1m hoog, min. 4 m breed, excl. loopplank van 0,5m breed	50.000 – 100.000	ringvaart.
11	Ringvaart met woonboten	Knelpunt. Woonboten beperken mogelijkheden voor natuurlijke inrichting. Ringvaart eigendom HHNK.	Hoog	Doel: Verbeteren faunapasseerbaarheid voor <i>de doelsoorten</i> . Inrichtingsmaatregelen richten op het creëren van: <ul style="list-style-type: none">- <i>Nadere studie</i> naar herinrichting traject Braaksloot tussen Ramsbeek en N515 in de vorm van realisatie van doorlopende oeverzone met rietkraag, ten minste aan noordzijde, liefst aan beide zijden. Bij voorkeur zo lang mogelijk laten doorlopen tot aan de onderdoorgang van de N515 (met loopplank) en schermen plaatsen tussen weg en oever om (visuele) verstoring te voorkomen	p.m.	Aandacht voor complexe eigendomssituatie
12	Kruising N515	Knelpunt: Geen faunavoorzieningen langs watergang onder twee bruggen (N515 en fietsbrug).	Hoog	Doel: Verbetering van passeerbaarheid van watergang voor <i>de doelsoorten</i> zodat goede verbinding ontstaat tussen Kalverpolder en ringvaart richting Jagersveld. Maatregelen: <ul style="list-style-type: none">- Loopplanken en loopstroken (0,5m breed) aanbrengen onder N515 en naastgelegen fietsbrug- Zorg voor geleiding aan weerszijden- Beperken verlichting	5.000 – 10.000 (uitgaande van 4 stuks)	
13	Ingang Kalverpolder	Kansen voor verbetering toegang naar Kalverpolder (NNN en Natura 2000). Al rietkragen aanwezig.	Laag	Doel: Realisatie en verbetering passeerbaarheid en uitvoering beheermaatregelen voor <i>de doelsoorten</i> en <i>de visdoelgemeenschap</i> . Beheer- en inrichtingsmaatregelen richten op het creëren van: <ul style="list-style-type: none">- Versterking van natuurlijke rietkraag aan westzijde zodat dieren de richting van de Kalverpolder opkomen- Realisatie/verbetering twee faunapassages van ringvaart naar Kalverpolder d.m.v. faunauitreedplaatsen	10.000 – 50.000	

